

۲۰۱۵/۰۳/۰۹

انجنیر عبدالصبور ساپی

## یوې تلپاتې سولې ته رسیدل د پاکستانیانو په لوبو کې

په دغه تاریخی لمحہ کې چې (نریز) نری ایز او سیمه ایز حالاتو ځانګړی بدلون موندلی په افغانستان کې هم ستر مثبت اغېز اچولی، له دې حالاتو نه فایده و چټول یو ستر سیاسي کار پوه ته اړتیا لري چې د یو غښتلي امنیتي ټیم په مرسته سیمه ایز او نری ایز وضعیت په هکله معلوماتو را ټول او څېړللو ترڅنګ د هغه ارزونه وکړي او خپله کړنلاره د هغه په رڼا کې معلومه او تري فایده وچته کړي، کله هم ښایي د دې لپاره چې دا حالات نور هم د خپل ځان لپاره مساعد او جوت کړی شي نو امنیتي کړی ځینې لوبې ترسره کوي چې مقابل لوری نور هم تر تاثیر لاندې راولي او یا حالات ورته دمره کړکېچن کړي ترڅو پدې توګه خپلو موخو ته ځان په یوقوت سره ورسوي او مقابل لوری په ګونډو کړي، له نېکه مرغه نن ورځ خدای افغانستان ته یو داسې ستر سیاسي او اقتصادي کارپوه شخصیت ښاغلی ډاکټر اشرف غنی ښی ورکړی ده چې په ښه توګه کولای شي د داسې حالاتو جج واخلی او هغه ته لاس رسی پیدا کړي، خو ډاکټر اشرف غنی یو ښه امنیتي اوکاري ټیم ته سخته اړتیا لري تر څو نړیوال و سیمه ایز حالت وڅېړي او خپلې ارزونې ورته وړاندې کړي تر څو دې وشي کولای غوره او پرځای سیاسي تصمیم د حالاتو سره سم ونیسي، نو دې کار لپاره لازمه ده چې افغان امنیتي ارګان نور هم پیاوړی شي او تشکیل ښی پراخ شي او د کار ورسري پکار وګمارل شي تر څو په داسې کړکېچنو سیمه ایزو او نړیوالو حالاتو کې په سمه توګه فعالیت وکولای شي.

افغانستان د څو لسيزو را پدې خوا د ګاونډيو له داسې ننگونو سره مخ شوی ده چې په دغه ناورين کې ترهر څه زیات خپله افغانان د مختلفو عواملو له کبله را ښکيل او دې ګاونډيو په چوپړ کې دي، دغه حالت؛ د وطن اقتصاد ښی وېجاړ کړی، د بی سوادۍ، بی روزګاري او فقر کچه ښی ډېره وچته کړې په تېره د پښتنو په سیمو کې واقعاً زړه بګونګی ناورين را منځته کړی ده، څه کم څلوېښت کاله وشول چې دا ناورين د ګاونډيو لخوا په تېره د پاکستان لخوا دوام لري خو د دې د خلاصون لپاره مونږ پاکستان ته لاس د ګدایي ورد کړی ده او دا کار هم تراوسه هیڅ نتیجه نده ورکړې، که مونږ په دې فکر کې یو چې ګونډی پاکستان به له خپلو ګټو تېرشي دا یو خوب او خیال ده نو باید دولت داسې شرایط را منځ ته کړي چې تر څو پاکستان هم سولې ته را اړباسي، دلته غواړم چې د نور ملکو تجربو ته یوه ځغلنده کتنه وکړم.

### سريلانکا هیواد څنګه سولې ته ورسېد؟

دلته غواړم د افغانستان او پاکستان د اوسني صلحي تلاشونه د سريلانکا او د تاميل پرانګانو د مبارزو او غورځنګوسره سره د ناکامی علل او د سريلانکا حکومت د بریالیتوب مثبت او منفي ټکي په دې جنګ کې، دا چې څنګه سريلانکا و توانېد دغې لانجې ته د پای ټکی کېږدي په لنډ ډول وڅېړم؛ ترڅو د هغه په رڼا کې افغان دولت د خپلې سولې لار لمرې له کانو او ارزو بوټو پاکه کړي او نفوذې کانالونو مخ ډب کړي.

د تاميل پرانګانو د «سینهالي» ناسیونالیزم پر ضد خپله مبارزه د سريلانکا شمال او شمال ختیځو سیمو کې چې اکثرأ تامیلیان پکې میشت ول، د اویاومي لسيزې په پای کې شروع کړه، او د ۱۹۸۳ز کال کې وسله وال بریدونه ښی د سريلانکا پوځ پر ضد پیل کړل او د دغه جنګ نومي «ایلام» کېښود، تامیلیان د خپلواکي لپاره جنګېدلو کې تقریباً ۷۰ زره کسانو ژوند له لاسه ورکړ، خو په پای کې دغه جګړه د سريلانکا د دولت په ګټه پایته ورسېدله او د تاميل پرانګان د سختې تاریخي ماتې سره مخ شول او تاميل پرانګانوته سخته مرګ ژوبله وا وخته.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)

پاڼه: دلینکې د لیکنيزې ښې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

## د دغې ماتې علتونه څه ول؟

۲۰۰۵ زکال کې د «ماهيندرا راجا پاکسه» حکومت چې د سينهاليانو او سوېلي سيموکلک ملاتړله ځانه سره لره منځته راغی، دغه حکومت د تيرحکومت په څېر نه و، د تامل په وړاندې ئې سخت دريځ خپل کړ، په تېره د تامل پيرانگانو په استقلال غوښتنې ئې سترگې پټې کړې، بنايي همدا دريځ د تامل د ماتې شروع و بلل شي، «راجاپاکسه» په خپلو لمړی خبرو کې چې ولسمشری ته تر رسېدو روسته خلکوته واورولې؛ وپویل چې دی به وطن ته يوه با عزته سوله راولي، د تامل پيرانگانو ډېر قوي ځمکنی، سمندري او هوایي ځواکونه درلودل او د دوی د تسلط په سيمه کې منظم د تامل پيرانگانو حکومت موجود ؤ بانکونه ښوونځي او اجتماعی موسسې فعاله وې او په جنگو کې سريلانکا پوځ ته ئې سختې ضربې ورکولې، د تامل پيرانگانو او سريلانکا عسکرو ترمنځ وقت نا وقت جگړې منځته راتلې، تامل پيرانگانو غوښتل د جنگوپه وجه د سولې خبرو کې خپل موقف قوي کړي، د «راجا پاکسه» د قوي سياست او ډپلوماسي په نتیجه کې چې په نړيواله برخه کې پيل شوې وې؛ سبب شوې، اروپا ئې اتحاديه د تامل پيرانگانو ډله د يوې تروريستي ډلې په حيث و پېژني، روسته د امريکې حکومت له خوا هم دغه ډله د تروريستي ډلې په حيث و پېژندل شوه، دا کار سبب شو چې تامل پيرانگان خپل مالي ملاتړ له لاسه ورکړي، که څه هم دا ملاتړ د سړي جگړې د پایته رسېدوله کبله کم شوې ؤ، له بله خوا د تامل پيرانگانو په ډله کې خپل منځي اختلافات رامنځ ته شول چې يو ستر قومندان «کارونا» په نامه د تامل پيرانگانو نه جلا او د دغې ډلې رهبر «پاراباکاران» ئې د سولې د خبرو په اوږدولو تورن کړ، «کارونا» د سريلانکا داستخباراتو لخوا جذب او د سريلانکا دولت له اړخه امتيازات ورته ورکړل شول، دغه قومندان په ختيزه برخه کې ئې سختی ستونزې پيرانگانوته پيدا کړې، «راجا پاکسه» د سريلانکا ځمکنی، هوایي او سمندريز پوځ تقويه کړ او يوشمير زياتی سمندري تدارکاتی لارې ئې د «جفنا» ټاپوته چې د تامل پيرانگانو ستر پوځي مرکز و وتړلې او پيرانگاني په محاصره کې راوستل، په دغه وخت کې په اروپا کې د تامل پيرانگانو د اصلی خبرواتورو مشر «انتوان بالاسنگام» در سرطان ناروغي په وجه لندن کې مړشو دغه مرگ سبب شو چې پيرانگان خپل بين المللی ستره ايدلوکه څېره په ۲۰۰۶ زکال کې له لاسه ورکړي، لږ روسته ښاغلی «اس پی تامل سيلوان» چې د سياسي شاخي رهبر او ۴۰ کالن و ووژل شو سيلوان د تامل پيرانگانو يوه ستره رسانه يې څېره وه، روسته د اطلاعات مشر «چارلز» و وژل شو البته دا پلان شوې وژني وې، چين هم چې دې جگړې ته لمن وهله خپل لاس وهنه بنده کړه د «ساندي تايمز» ليکنی پر بنځت سريلانکا د چين په خواست د «تايوان» د دولت د رسميت پېژندولونه انکار وکړ او دا ئې هم و منله چې «دالايی لاما» ته به ويزه نه ورکوي، با له دغه تړون د چين اړيکی د سريلانکا دولت سره ټينگې شوې او دا د چين يو صافانه تړون وه، نه د پاکستان په شان چې د افغانستان سره نن تړون کوي او سبا ئې ماتوي، په دې ترتيب پيرانگانو خپل ملگري له لاسه ورکړ، ۲۰۰۸ ز کال کې د سولې خبرې چې د يوې موافقې پر بنځت په ۲۰۰۲ زکال کې پيل شوې وې په ټپه و درېدې، او د سريلانکا د پوځ حملې په تامل پيرانگانو شروع شوې په دې ترتيب د تامل پيرانگانو ۳۷ کلنه وسله واله مبارزه، ۲۰۰۹ کال کې پایه ته ورسېده او د تامل پيرانگانو مشر «پاراباکاران» و وژل شو او د سريلانکا پوځ ټولې شمالي سيمي لاندې کړې او ډېر زياد شمير تامل چريکان ئې و وژل او ټول هغه ځايونه د دولت لخوا ونیول شول چې د تامل پيرانگانو په لاس کې ول په سريلانکا کې داسې يو دولت منځ ته راغی چې نور به څوک د بېلتون غوښتنې خبرې ونشي کړای، لازمه ده چې د سريلانکا تجربه په نظر کې ونيسو او خپل د سولې خبرې چې د پاکستان له اړخه د طالبانو سره کېږي په سمه توگه پرمخ یوسو.

## د پاکستان انعطاف در سولې په اړه:

په دې روستيو کې پاکستان حاضرشوی چې په خپل دريځ کې نرمښت راولي، د داسې يو نرمښت رامنځته کېدل په هيڅ صورت د پاکستانی چارواکو او په تېره د نظامی چارواکو پېرزوينه نه ده بلکه دا د حالاتو د مجبوریتو په وجه را منځته شوی ده او جې ئې دا دي:

• ۱- د پاکستان امنیتی حالات پدې روستيو کې دمره خراب شوي دي چې د لويو پاسونونو او د پاکستان د ماتېدو خطر ئې را منځ ته کړې ده، خو امريکا او هند هم نه غواړي چې پاکستان په اوسنيو شرايطو کې مات او يا دې اسلاميستانو لاسه ته ولوېږي، د پاکستانی طالبانو لخوا د کراچي په نظامی مرکزو باندې حملې او په تېره د پاکستانی نظاميانو د اولاد په ښوونځي باندې مرگونکې حمله چې تر يوسلوشل زياد کسان ووژل شول او يو زيات شمېر هم زخمی شول د پاکستان پوځيان ئې ډېر وارخطا کړل، پاکستان سم د لاسه و غوښتل چې افغانستان په دې کې گرم کړي نو ځکه راحيل شريف او رضوان اختر په سباني کابل ته سفر وکړ او د ښاغلی ډاکتر اشرف

د پانو شميره: له 2 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)

يادونه: دلېکنی د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

غنی سره ئې وکتل او پدې کتلوکې ئې وعده ورکړه چې د تروریستانو پر ضد به له افغانستان سره صادقانه مرسته کوي.

۲- اقتصادی ستونزې د پاکستان د امنیتي حالاتو له کبله سختې زیاتې شوي دي او څوک حاضر ندي چې پانگونه وکړي نو د دې لپاره امریکې د یو میلیارد ډالرو د مرستې اعلان وکړ، د دغه کومک مقصد د پاکستان د اردو پیاوړتیا، د تندلارو سره مقابله، د اټومي تاسیساتو ساتنه، اقتصادی پرمختیا د هندوستان سره ښې اړیکې او د افغانستان سره د صلح مسئله شامله ده، برسېره پردې؛ د اوباما لخوا ۳۳۴ میلیون ډالر نوره اقتصادی مرسته او ۱۴۳ میلیونه خاصه مرسته چې د تروریزم سره مبارزه د افغانستان سوله او د اټومي وسلو ساتل شامل دي وشوه، «اکانومیک تایمز» د امریکې د بهرنیو چارو د وزارت له خولې وائي؛ چې د پاکستان هیواد په استریټژیکه برخه کې، د تروریزم سره د مبارزې، په افغانستان کې د صلح راوستو د اتمې وسلو د نه پراختیا او د منځني آسیا سره د اقتصادی راکړې ورکړې په برخه کې ډېر اهمیت وړ دی، او دا مرستې د پاکستان د پیاوړتیا او د آرامي لپاره د امریکې د تعهد یوه برخه جوړه وي.

• ۳- یو بل ستر تلاش چې پر پاکستان ئې اغېز واچو د ښاغلي ډاکتر اشرف غنی لورسیاسی تلاشونه دي چې په سیمه ایزه کچه ډېر د ارزښت وړ دي، دغو تلاشونو پاکستان ته دا و په گوته کړه چې پاکستان باید له افغانستانه خپل بساط ټول کړي او له افغان و منځني آسیا له بازارونو دي لاس و وینځي، ځکه اوس به په افغانستان کې نوي لوبغاړي لکه چین، ترکمنستان، دمنځني او جنوبي آسیا ځني هیوادونه رامنځته کېږي، نوي بندرونه لکه د چابهار، آقیني، تورغندی، واخان، حیراتان، اسلام قلعه او د اروپا سره د لاجوردو لار رامنځ ته کېږي، دا کار پاکستان په دې فکر کې کړ چې ورو ورو به په افغانستان او منځني آسیا کې تجاری ارزښت له لاسه ورکړي او له دې کاروان به روسته پاتې شي، نو ځکه پاکستان خپله تگلاره بدله کړه او په خپل دریځ کې ئې نرمښت را منځ ته کړ.

پورتني درې عاملونو د دې باعث شول چې پاکستان ئې دې ته اړ کړ ترڅو په خپلو کړنو بیا له سره غور وکړي او نوي حالاتو ته ځان چمتو کړي، ترڅو چې ځان خپلوموڅو ته ورسوي، افغانستان هم سم د لاسه د حسن نیت په خاطر شپږ کسه پوځیان د زدکړو لپاره پاکستان ته واستول ځکه دا د راحیل شریف له یوې غښتني سره سمون درلوده، د فبروري په میاشت کې دهغې موافقي په بنسټ چې د افغان دولت او د پاکستان د اردو مشر راحیل شریف او د پاکستان د څارگرې ادارې مشر رضوان اختر او د پاکستان د اردو د یوشمیر منسوبینو ترمنځ په پلازمینه کابل کې وشوه پاکستان و منله چې:

- ۱- د افغانستان دښمن د پاکستان دښمن دی.
  - ۲- دپاکستان خاوره به نوره د افغانستان پر ضد نه کارول کېږي.
  - ۳- نور به پاکستان د طالبانو لپاره امن ځای نه وي، پاکستان به خپله خاوره کې د طالبانو پناه ځایونه له مینځه وړي.
  - ۴- د طالبانو ډلې به د مذاکرې میز ته حاضر وي، طالبان به د مذاکرو لپاره هیڅ شرطونه نږدي.
  - په کونړه راکټي برېښونه دروي.
- د پاکستان د اردو ویاند «تسنیم اسلم» موافقي سره سم د رسنویو له لارې اعلان وکړ چې نور د افغانستان دښمن ندی. دا یو ښه څېری و د افغانستان حکومت او خلکو ته او افغانستان ئې هم درناوی وکړل هغه څه چې ډېر د اندېښني وړ دي دا دي چې د پاکستان عملي صداقت په دا ټولو ژمنو کې څومره ده؛ ورته لنډه کته کوو.

### **څنگه پاکستانی ژمنی محققى کړو!**

ژمنی کله د اجبار په اساس وي، کله هم د مقابل لوري د تېرباستلو په اساس او کله هم د اخلاص په اساس، د پاکستان ژمنی زموږ سره د اجبار او تېروپستولو په اساس دي نه د اخلاص و صداقت پر بڼه، پاکستان په دې څه کم څلویښتو کلونو کې همدا سي خبرې کړي، هیڅ کله ئې هم نه دي وپلي چې د افغانستان دښمن دي او نه ئې دي وپلي چې د افغانستان په کورنیو چارو کې لاس وهنه کوي، په دې وجه اوس که د پاکستان حالات په سمه توگه و څېړل شي پدې اساس وخت کې به د افغان نستان له خوا ډېر نرمښت هیڅ کله د افغانستان په گټه تمام نشي، پاکستان د خپل حالاتو د خرابي له وجې نن ورځ سولې ته غاړه ایښي ده خو سره له دې هم غواړي چې افغانستان بهرنی سیاست په خپل لاس کې واخلي او دا به د بشپړ تسلط لپاره د شروع لمری کړلی وي ترڅو د افغانستان د انعطافونو په وجه هغه موڅو ته ځان ورسوي چې مقصدېې د افغانستان تجریدول، ماتول او یا گوښه کول له نورو

د پاپو شمیره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de) یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولی

با قدرته گاونډيو دي، بايد په پام کې وساتو چې زيات انعطاف په غلامې ختميرې، يو مشهور مثل دي چې وائي «  
 مه دومره خوږبېره چې خلک دي خوږي مه دومره ترخېره چې خلک دي ايسته واچوي» نو ځکه لازمه ده په  
 دو برخوکي جلا تگلارې اختيار شي، يو په سياسي ډگر کې او بل په امنيتي ډگر کې، سياسي ډگر معلوم ده چې بايد  
 يوه فعاله ډپلوماسي په سمه ايزه او نړيواله برخه کې د افغانستان د پنځه حلقه ايڅ سياست په رڼاکي په سمه توگه  
 په مخ يولرشي، اما په امنيتي ډگر کې؛ د افغانستان ملي امنيت بايد په ډېر زيرکانه او محرمانه توگه د پاکستان  
 امنيتي وضعيت تر نظر لاندې وساتي، ځکه هر څومره چې پاکستان کې حالات ګرځېدنې وي د افغانستان په ګټه  
 تماميرې ترڅو کولای شي بايد دا حالات همداسې ګرځېدنې وساتي، ترڅو پاکستان ته دا چانس پيدا نشي چې لوبه تر  
 سره کړي لاقبل تر هغه چې پاکستان په بشپړه توگه سولې ته غاړه نه وي ايښې، خپلو خواستونه نه وي تېر شوي،  
 خپل ټول تعهدات ئې په حسن نيت نه وي ترسره کړي او افغانستان کې سوله نه وي ټينګه شوې، اوسنی وضعيت  
 ، سيمه ايز سياسي حالاتو، وقت او زمان يو ستر چانسې افغانستان ته ورپه برخه کړي ده، روان حالات همداسې  
 حکم کوي چې بايد وضعيت وڅېړل شي او د حالاتو سره سم ګام وچت شي، ځکه د پاکستان صداقت تل تر  
 سؤال لاندې ؤ او دی، مور بايد سوله په زور ټينګه کړو نه په ننواو البته دا خبر هېڅکله په دې معنی نه ده چې  
 ګواکې د طالبانوسره د خبرو اترو خلاف اوسو، طالبان هم بايد خپلې ملي ګټې پام کې وساتي نه د پنجاب ګټې  
 داځکه چې مور سره لوبې کېږي او دا لوبې د يو شمېر افغانانو په مټ نور د زغم وړ ندي.

### **د پاکستان نوي لوبه د سولې په نوم:**

په ډاډ سره ويلی شم چې سپين بيرق د تور بيرق سره بدلېدل له دو حالتو خالی نه دي؛ اول داچې دا د امريکي هغه  
 ستره لوبه ده چې د تندلارو په مرسته په عربي ملکو کې او په ټول جهان کې د امريکي د لوړو ګټو د خوندي کولو  
 او ترلاسه کولو په خاطر شروع شوې ده، افغانستان ته د، دې ډلې رارسېدل د منځنۍ اسيا او چين امنيت خرابول  
 روسي ته ستونځې پيدا کول او د چين امنيت گواښ شاملې دای شي، اوس چې د امريکي اړيکي له روسي سره د  
 اوکراين په مسئله کې ترينګرې دي او جهان د يوې نوي سړې جګړې په درشل کې ده، د اټکله لرې خبره نده چې  
 داعش هم د همدې پروژې يوه ستره برخه وي، په کابل کې د روسيه سفير بناغلي «ماننيتسکي» د شمشاد  
 ټلویزيون سره په يو مرکه کې و ويل چې د داعش په جوړېدو کې امريکا لاس لري او دغه ډله کولای شي د روسي  
 په شمول ټولې سيمي ته گواښ پېښ کړي، ده زياته کړه چې روسيه لا له مخکې پدې برخه کې د سيمو هيواد سره  
 اړيکي نيولي او مرستي ته چمتودۍ، د روسي د دفاع وزير مرستيال بناغلي «اناتولي انتونف» هم د داعش د ډلې  
 تماسونه په قفقاز کې تائيد کړل، که داسې وي نو بايد افغانستان دې يوې نوي زړه بوگونو کې ناورين او يوې  
 وړانوکې جګړې ته ځان تيار کړي، اوس د افغانو پورې اړه لري چې تر کومه اندازه د سمندرونو آه غاړې  
 هيوادو ته اجازه ورکوي چې بهرنيان دې دوی ژوند او وطن د خپلو ګټولپاره د لوبو ډگر وگرځوي، امريکا په  
 دې سيمه کې يو افغی مار روځلي او تلې په خپلو مرستو نازولی ده، د احتمال له لري خبر نه ده چې دا يوه  
 امريکايي- پاکستاني ګډه پروژه وي، ځکه په سيمه کې امريکا يواځې په پاکستان کولی شي تکيه وکړي او دغو  
 شومو اهدافو ته ځان ورسوي، د امريکي د ملي استخباراتو ادارې رئيس بناغلي «جېمز کليپر» وائي چې طالبان  
 به خپلو حملو ته دوام ورکړي او په ۲۰۱۵ کال کې په جنوبي سيمو کې خپل تسلط زيات کړي، اوس سؤال پيدا  
 کېږي که د امريکي مرستي پاکستان ته د افغانستان دې سولې په خاطر وي او پاکستان هم په صادقانه توگه  
 طالبان سولې ته کينول غواړي، نو طالبان په کوم توان او زور خپلې حملې زياته ولي شي، معلومه ده چې پاکستان  
 د سولې په خبرو کې صادق نه ښکاري، له بله خوا پاکستان لا پخوا خپل يوشمېر پوځيان سوريه ته استولي ول  
 ترڅو د داعش تاکتيکونه زده کړي او په دې اړه څېړنه وکړي روسه دغه نظاميان د طالبانو د مشاورينو په توگه  
 افغانستان ته واستول شول ډېرو ټلویزيونو داسې رپوټونه خپاره کړل چې د نقاب لرونکو کسانو موجوديت او د  
 دوی په وسيله د يو زيات شمېر افغانانو اعدامول شامل ول، هم ئې يوشمېر وډيو گانې او د خلکو د سترگو حال  
 قصي خبرې کړې چې دې انگازني تائيدولي، پاکستان په هغه عملياتو کې چې په وزيرستان او خيبر پښتونخوا  
 په سيمو کې وکړل تر څنګ ئې تلاش وکړ چې د تروريستانو مرکزونه هم له پاکستانه افغانستان ته هلمند، غزني  
 او بدخشان و قندوز اوځني نورو سيمو ته وکوچه وي، په دې هکله هم افغان رسنويو زيات رپوټونه خپاره کړل، دا  
 د پاکستان د دو مخي سياست يوه ستره بېلگه ده، پاکستان غواړي د سولې په نامه افغانستان سره يو ستره لوبه  
 ترسره کړي او په دې ترتيب له يوې خوا له افغانستانه د انعطاف په نامه خپل مخالفين ترلاسه کړي او افغانستان  
 تجريد کړي او له بلې خوا په خپل هيواد کې د افغانستان په مرسته سوله ټينګه کړي اما د افغانستان ننور تود وساتي،

د پاڼو شمېره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

د خبرو بهیر په نڅا ونیسي او په یو او بله بهانه و ځنډوي یا ورته ستونځي پیدا کړي، له بلې خوا پاکستان د سولې په برخه کې غواړي طالبان له افغان حکومت سره خبرو ته کښېښوي خو په پټه د داعش په نوم ډلې په افغانستان کې ځای په ځای کولو باندې ئې شروع کړې ده، پاکستان افغان حکومت سره د طالبانو د خبرو کولو دعوي کوي خو خپل پاکستانی طالبان له افغانستانه ژوندي غواړي چې د دوی ته دې ديو مجرم په حیث وسپارل شي دا عجب معامله او عجب صداقت ده!!

### **یوې تل پاتې سولې ته رسېدل!**

تر هر څه دا جوته ده چې وده او پراختیا هېڅکله سوله نه شي راوستی، دا سوله ده چې وده او پراختیا منځ ته راوړي او وطن رغه وي، د یوې تلپاتې سولې لپاره باید اووه اساسی اصولونه پاملرنه وشي او اصولونه په ترتیب سره په لاندې ډول دي.

- ۱- د ملي امنیت ریاست تشکیل باید پراختیا ومومي دغه ارگان باید له هر حیثه په تېره د تنظیمي، فردي نفوذ او هر راز تعصب نه چاڼ شي.
- ۲- ملي کارپوه او مسلکي پولیس چې ایثار، فداکاری او پاک لاس ولري پکار وگمارل شي.
- ۳- د ملي اردو او سرحدی قوا په سمه توگه روځل چې د وطن ملي گټو ته وفادار وي او په عصري وسلوسمبال شي، د ملي پولیس او ملي امنیت سره په بشپړه توگه هماهنگه وي.
- ۴- د ولس ملاتړ جلیول د ملي امنیتي ځواکو نه او د سرحداتو ستر ول د محلی خلکو په نېغه مرسته او ملاتړ د پولیسو او ملي اردو ترڅنګ.
- ۵- د چارو قوې سمبالښت، ټولو امنیتي ستونځو ته فوري رسېدنه.
- ۶- محاکم له فسادو پاکول او د محکمو عادلانه او سریع رسېدنه تورنو او ټولو ستونزو ته بی د وقت ضایع کولونه.
- ۷- اقتصادی رغونه د خلک ژوند ښه کول، د بی کاري له منځه وړل د پورتنیو شپږو شرط سره موازی پر مخ تک کول.

سیمه ایزې او کورنۍ ستونځې دومره زیاتې او چټکې دي چې د ملي امنیت اوسنی تشکیل ورته بسیا نده، د سولې د تحقق لپاره، د اقتصادی پروژو، خصوصی سکټورنو خوندي کولو لپاره، د خلکو د امنیت ساتنه او د گاونډیو د لاسوهني د مخ نیوي لپاره د ملي امنیت اداره ستر اهمیت لري په داسې حال کې چې وطن له سترو ننګونو سره مخ دي پکار ده چې هغه موازي ادارې چې د مصلحت پربنځت منځته راغلي دي له منځه لاړي شي او بوجه ئې د ملي امنیت د تشکیل د پراختیا لپاره ولگول شي او د ملي امنیت تشکیل خورا پراخ شي تر څو په دغه بهرانی شرایطو کې ټولو ستونځو ته په وخت سره لاس رسی و مومي.

همهغه سې چې جمهور رئیس ښاغلي ډاکټر اشرف غنی فرمایلي « **دې سولې د تنگښت لپاره باید د سرحدی ولسوالیو دروازي د دهشتګرو په مخ وتړل شي** » باید دغه ستره مفکوره ژر تر ژره عملي بڼه غوره کړي، ځکه په ښارو او کلوکې عملیاتونه هم پوځ او امنیتي ځواکونه سترې کوي، د خلکو اعتبار په امنیتي ارگانو له منځه وړي او وگړي د امنیتي ارگانو سره مرسته کولو ته زړه نه ښکوي، همداشان د سرتېرو تېښته له خدمت نه هم ده همدغې بی اعتمادی په نتیجه کې منځ ته راځي چې په راتلونکي بی باوره کېږي، اما کله چې په دهشتګرو تدارکاتی، اکمالاتی او د تېښتی لاري بندې شي بیا دا عملیات د ښارونو او کلو د پاکولو لپاره ستره گټه لري او هم د سیمې په امنیت د عملیاتو روسته خپل ستر اغېز پرېږدي او باور په امنیتي ارگانو هم زیاتېږي، نو ځکه د ولس ملاتړ په امنیت کې ستره ونډه لري مگر دا کار د دیورند د کرغېرنې کرخي د دې غاړې له مېشته ځاني خلکو په مرسته لاسته را تلی شي که له دې خلکونه په سمه توگه ملاتړ وشي ښې نتیجې به لاسته راشي.

په ځینو ولایاتو او سرحدی ولسوالیو کې د خلکو پاڅون د دهشتګرو پرخلاف دا ښې چې خلک د دهشتګرو له کړنو سخت سترې شوي او نور نه غواړي چې دا ډلگۍ په خپلو سیمو کې ومني، دغو پاڅونو ته باید سمون ورکړ شي او تر یوې واحدې رهبري لاندې د ملي امنیت لخوا راټول شي، د دغو کسانو زیات شمیر ځوانان بی روزگاره دي دا باید د سرحدی ساتونکو په توگه جذب او د ملي اردو او سرحدی پولیسو سره د سنگر په یو خط کې ځای پر ځای شي، پدې کار له یوې خوا ډېرو بی روزگارو کسانو ته کار پیدا

د پانوی شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)

یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولی

کېږي او هم امنیت خوندي کېږي ، ټولې سرحدې ولسوالۍ باید په څو زونو باندې و وېشل شي او هر زون په ځمکنۍ او هوایي قوتونو سمبال شي، لازمه نده چې دغه سرحدې کسان باید په درنو وسلو مجهز شي بلکې سپکې وسلې او نظم پکې را وستل شي اما ترڅنګ ئې ملی اردو ملی پولیس چې په بشپړه توګه مسلح دي ځای پر ځای شي او د ضرورت په وخت کې فوراً د سرحدې قومي ځواکو مرستې ته ور ودانګي په دې توګه به ټول هغه اکمالاتی ، تدارکاتي او د تېښتې لارې بندې شي، خو دا پدې مفهوم نده چې مور سرحدې تجارت او یا د دپورند د هغه غاړې خلکو باندې بندیز ولږ و، بلکه سرحد د ورانکارو پر مخ بند کړو او هرڅه ترخپل کنترول لاندې راولو، ټول سرحدې جذب شوي کسان باید د ملی امنیت ترڅارنې او کنترول لاندې وی او خپلو وظیفوته د عسکری انضباط او دسپلین په منلو د یو قرار داد په ترڅ کې جذب و په کار و ګمارل شي په دې توګه مور به یوې تل پاتې سولې ته ورسېږو، نن ورځ پاکستان هم د خپل امنیت ساتلو توان له لاسه ورکړی او ورته سخته ده چې ترهګر دې مهار کړي او د پاکستان په نیت کې هم هیڅ صداقت نه لیدل کېږي داهم نشي کیدلی چې مور لاس ترڅنې کېښو چې پاکستان مور ته سوله خیرات را کړي نن ورځ افغانستان د دې ظرفیت او توان لري چې خپل سرحدونه کنترول کړي او ترې ساتنه وکړي په دې ترتیب افغانسان یو تل پاتې سولې ته رسېدی شي او هم خپل اقتصاد ته د امن په فضا کې وده ورکوی شي.

پای

### ګروپزل:

- - د پی ک ک برخه لیک به د تامیل پرانګانو ته ورته وي، د بهرام رحمانی مقاله
- د تامیل پرانګان ویکی پېدیا
- دتامیل پرانګان او سریلانکا هیواد ستونځې ویکی پېدیا
- د تامیل پرانګانو تاریخ ته وسپارل شول Vista news
- د تامیل ماتې عللونه د فراروسایت
- د تامیل غمجن پای د The Epoch Time سایت
- طالبانو اختلافات د ډاکټرمخکېس مقاله تاند
- د نن روسیه پاڼه
- د امریکا غږ پاڼه
- د آزادۍ رادیو پاڼه

د پانې شمېره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)  
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ